

γιγαντώδη βλάστησιν τῶν τροπικῶν κλιμάτων. Διότι ἡ τότε θερμοκρασία ἦτο ἀναμφισβητήτως πολλῶ ὑψηλότερα τῆς νῦν οὐ μόνον εἰς τὴν διακεκαυμένην ζώνην, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν κατεψυγμένην. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι εἰς τὸν αἰωνίως παγωμένον κόλπον τοῦ Δίσκου ἐν βορείῳ Γροιλανδίᾳ, πλησίον τῆς θαλάσσης εὐρέθη στρώμα λιθανθράκων, ἐξ οὗ οἱ περιηγηταὶ τοῦ πόλου ἐξάγουσιν ἐκάστοτε τοὺς ἀναγκαίους πρὸς χρῆσιν ἄνθρακας, οὗτοι δὲ συνίστανται ἐκ τῶν λειψάνων φυτῶν προσομοίων πρὸς τὰ νῦν ἐν ταῖς παρὰ τοὺς τροπικούς κειμέναις χώραις. Καταλείποντες νῦν εἰς τοὺς γεωλόγους νὰ ὀρίσωσιν τίς ἦτο ἡ αἰτία τῆς ὑψηλῆς ταύτης θερμοκρασίας, ἂν ἡ λεπτότης τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, ἢ ἡ ποιότης τῆς ἀτμοσφαιρας ἢ ἡ τότε μεγαλητέρα διάμετρος τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, προσθέτομεν ὅτι ὅπως δὲν δυνάμεθα ν' ἀμφισβητήσωμεν τὸ γεγονός τῆς ὑπάρξεως τότε θερμότερου κλίματος, οὕτω δὲν δυνάμεθα νὰ διαφιλονεικήσωμεν καὶ τὴν ἀλλοίαν, σχετικῶς πρὸς τὴν νῦν, κατάστασιν τῆς τότε ἀτμοσφαιρας. Ὅλος ὁ ἄνθραξ ὁ εὐρισκόμενος σήμερον ἐντὸς τῆς γῆς ἐγκεκλεισμένος, θὰ ὑπῆρχε βεβαίως διαχύτος εἰς τὴν τότε ἀτμόσφαιραν, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄνθρακος πηγαῖζει καὶ ὁ εὐρισκόμενος σήμερον ὡς συστατικὸν τῶν τιτανολίθων, τῆς μάργας κ.τ.λ. ἦτοι τῶν ὄρυκτῶν ἅτινα περιέχουσιν ἄνθρακικὸν ὄξύ, καὶ ἀπαρτίζουσι μέγα μέρος τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Ἡ τότε ἀτμοσφαῖρα ἦτο πρὸς τούτοις κεκορεσμένη ἀτμῶν ὕδατος ἐνεκα τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας τοῦ στερεοῦ καὶ ὑδατώδους φλοιοῦ τῆς γῆς καὶ ἐπομένως παρεῖχε εἰς τὰ τότε φυτὰ τοὺς ἄλλοις γιγαντώδους θερμοκηπίου, ἀτμούς, θερμότητα καὶ πλοῦτον εἰς ἄνθρακικὸν ὄξύ. Ὑπὸ τοιαύτας δὲ συνθήκας εὐρισκόμενης τῆς τότε βλαστήσεως τίς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ βλαστήσῃσι ταχιστα καὶ καλύψωσιν ἐπεύρους ἐκτάσεις τὰ γιγαντώδη δάση, ὧν τὰ λείψανα εὐρισκόμενα σήμερον εἰς τὰ κοιτάσματα τῶν λιθανθράκων καὶ ὄρφανθράκων;

Ἦσαν δὲ τὰ προκοσμικὰ ταῦτα δάση τόσον ἄλλοια ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ σημερινὰ (ὄχι μόνον τῆς Εὐρώπης ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τροπικῶν) ὥστε μόλις δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἰδέαν τινὰ τῆς ψευδῆς αὐτῶν. Οἱ γίγαντες τότε τοῦ φυτικοῦ βασιλείου ἀνῆκον εἰς τὰς κλάσεις τῶν πτεριδίων, ὑκοποδίων καὶ ἐκουϊσέτων, ἐξ ὧν μόνον αἱ πρώται παρέμειναν καὶ διετήρησαν μέχρι σήμερον δενδρώδη ὄψιν, οὐχὶ ὅμως καὶ μέγεθος, καὶ τοῦτο μόνον εἰς τὰς θερμὰς ζώνας τῆς γῆς. Περ' ἡμῖν αἱ τρεῖς αὗται φυτικαὶ κλάσεις περιέχουσι ποώδη φυτὰ.

Τοὺς λιθανθράκας διακρίνομεν εἰς διαφόρους κατηγορίας, κατὰ τε τὰς γεωλογικὰς περιόδους καθ' ἃς ἐγενήθησαν καὶ κατὰ τὰς διαφόρους

ιδιότητας ἃς ἔχουσιν, ἦτοι εἰς ὄρφανθράκας, οἷτινες κατάγονται ἀπὸ φυτικῶν εἰδῶν πλησιεστέρων κατὰ τε τὸν χρόνον καὶ τὴν μορφήν πρὸς τὰ σημερινὰ, εἰς λιθανθράκας, καὶ τέλος εἰς ἄνθρακίτας, οἷτινες παριστώσι λιθανθράκας πλησιάζοντας μᾶλλον τῶν λοιπῶν πρὸς τὴν λιθίνην σύστασιν. Μέσῳ τῶν τριῶν τούτων ὑποδιαίρέσεων παρεντίθενται καὶ ποικίλαι ἄλλαι διαίρέσεις καὶ ὑποδιαίρέσεις, χρήσιμοι πᾶσαι καὶ ἐνδιαφέρουσαι τὴν τε ὄρυκτολογία καὶ τὴν τεχνολογίαν.

[Ἐπεταί συνέχεια]

Σ. Μ.

Η ΦΛΟΓΕΡΑ

Τῆ Κυρία *.

Ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ ἐξώστου κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἐσπέραν τοῦ 1879. Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς χλοερωτάτης ἀγροτικῆς ἐπαύλεως εἶχε καλέσῃ ἐκεῖ ἡμᾶς, τριάδα ἀχωρίστων φίλων, ἀφ' ἐσπέρας, ἵνα διέλθωμεν τὴν νύκτα, καὶ τὴν αὐγὴν ἀναβῶμεν εἰς τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, ἀφ' ἧς ἡ θεὰ τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος ἦτο τι θαυμάσιον φαινόμενον. Ἡ δὲ φιλόφρων οἰκοδέσποινα, ἐξέχουσα ἐπὶ χάριτι καὶ εὐφυίᾳ, καθυπεχρέου ἀπὸ τοῦδε ἡμᾶς διὰ τῶν περιποιήσεών της, κ' ἐπὶ τῆς μικρᾶς κυκλικῆς τραπέζης ἀπέκειτο ἀψευδὲς τούτου μαρτύριον ὅτι εἴμειν ἀπὸ τὰ παντοειδῆ γλυκίσματα καὶ τὰς ὀπώρας, τὰς ὁποίας μετὰ τόσης ὀρέξεως ἄμ' ἀφικόμενοι κατηναλώσαμεν. Χάριν τῆς ἀληθείας ἃς μὴ παραλίπω νὰ προσθέσω ὅτι παρεκάθητο ἐκεῖ μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἡ νεαρὰ τῆς οἰκοδεσποίνης ἀδελφή, ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν γλυκύτεροι τῶν γλυκισμάτων, καὶ αἱ παρειαὶ δροσερώτεροι τῶν ὀπωρῶν.

Ἡμεθα λοιπὸν ἐξ, πάντες πλήρεις νεότητος καὶ εὐθυμίας, καὶ ὅμως κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἢ πρὸ μικροῦ ζωηρὰ συνομιλία εἶχε διακοπῆ· ἂν δὲ λέξεις τινὲς διέκοπτον τὴν ἐπικρατοῦσαν σιωπὴν, ἀλλ' αὕτη ἐπήρχετο πάλιν βαθυτέρα. Τὴν προσοχὴν πάντων ἐπησχόλει ἡ περίξ φύσις.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύση μόλις, ὡς δῦει συνήθως κατὰ τὰς φθινοπωρινὰς ἐσπέρας, οὐχὶ ἐντὸς ῥοδοβαφοῦς ἀχλύος βυθισθεῖς, ἀλλ' ἐν σκιερᾷ καὶ πυκνῇ διμυχλώσει ἀποσβεσθεῖς πρὶν ἔτι καταλιπῆ τὸν ὀρίζοντα.

Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ὁ καιρὸς εἶχε τραπῆ πρὸς τὴν βροχὴν. Μεγάλῃ, ἀπέραντα σύννεφα εἶχον προβάλλῃ τὰ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἠργυρωμένα ῥύγχη αὐτῶν ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν βουνῶν, καὶ μετ' ὀλίγον πλανώμενα ἐν ἀγέλαις μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς ἐκηλίδουν διὰ τῶν μεγάλων σκιῶν τῶν τὰς κίτρινας ἐκτάσεις τῶν ξηρῶν ἀγρῶν καὶ τῶν βουνῶν τὰς κλιτύας. Καὶ ἠκολούθησεν ἀνεμὸς τις ἑλαφρὸς καὶ ὑγρὸς, ὁ συνήθης τῆς βροχῆς ταχυδρόμος, καὶ ἀπεκρύβησεν ἐν θολῇ σκέπῃ τὰ πρὸς

τὴν θάλασσαν πέρατα. Ἡμεῖς δ' ἔφιπποι μεταβαίνοντες εἰς τὴν ἔπαυλιν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐταχύνομεν τὸ βῆμα τῶν ἵππων ἵνα μὴ ὑποστῶμεν λουτρόν ἐν μέσῳ δάσει. Καὶ ὁμως δὲν ἔθρεξεν. Ὅταν μάλιστα ὁ ἥλιος ὑπὲρ τὰ νέφη ἐτράπη πρὸς τὴν δύσιν, πνοὴ ἀνέμου βιαιοτέρα κατέσχισε τὰ πυκνότερον συνυφασμένα κ' ἐπεφάνησάν που γλαυκὰ τμήματα οὐρανοῦ. Ὡς δὲ κατερρακώθησαν τῆδε κακέϊσε αἱ ἐναέριοι αὐται σκέπαι, ποικίλλουσαι κατὰ τὴν ἀπόστασιν καὶ τὴν πυκνότητα, συστραφεῖσαι κατὰ παντοειδεῖς μορφὰς ὑπὸ τῆς πνοῆς τοῦ νότου, ἀπεδέχοντο ἐν γραφικωτάτῃ ποικιλίᾳ χρωμάτων τὰς ὑστάτας ἀκτίνας τοῦ δύνοντος ἡλίου.

Καὶ ποῦ μὲν ἐξωγοῦντο χαλκόχροα, ποῦ δὲ προέβαλλον χρυσιζόντα τὰς παρυφάς, ἀλλὰ χεῦ ἐξεχείλιζον βαθυκύανα ὡς κύματα ὀργίλου πελάγους καὶ συνετριβόντο ἐπὶ φαντασιωδῶν βράχων γρανίτου· παρέκει ἐπυκνοῦντο ὡς μαῦροι καπνοὶ ἐκρηγνυμένων ἡφαιστείων· διειλίσσοντο πέραν ὡς ἀραχνούφαντοι νυμφικοί πέπλοι κ' ἐζητιάζοντο ῥοδόχροα αἴφνης, ὡς ἂν ἦσαν ἀτμοὶ ῥόδων. Ἀλλὰ τὸ ἀληθές ὀπιθὸν θαῦμα ἐτελείτο ἐν ἀπωτάτῃ βορειοδυτικῇ ἄκρᾳ τοῦ ὀρίζοντος μεταξὺ τῶν κορυφῶν δύο βουνῶν. Ἐκεῖ ἀνεκατοπτρίζοντο συμφορόμενα ἐν ἀπαρμιλλῷ ἀσυναρτησίᾳ, ἐν τερατώδει ἀλληλουχίᾳ, τὰ ἰδιάζοντα ἐκεῖνα χρώματα, δι' ὧν ἡ φύσις ἐπροίκισε τὰ βασίλεια αὐτῆς· κατὰ τὸ ὅποιον δὲν λέγεται, δὲν πιστεύεται, δὲν δύναται νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῆς φαντασίας ζωγράφου, διότι εἶν' ἐναντίον πρὸς πάντα κανόνα καὶ τέχνης καὶ λογικῆς. Δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ἐν ταύτῳ συμμιγνόμενα πικιλοβαφῶν πτηνῶν πτίλα, μυριοχρῶμων ἀνθέων πέταλα, παντοδαπῶν ἐντόμων ἔλυτρα, πολυειδῶν μετάλλων ψήγματα; Δύναται τις νὰ πλάσῃ ἐκ τούτων ὄλων χρώμα, τοῦ ὁποίου πᾶς κόκκος, πᾶσα στιγμή διαφέρει τῶν ἄλλων; Δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ταῦτα ἐν τρομῶδει κυμάνσει ἐναλλάσσοντα ἀενάως θέσιν; Τότε μόνον θ' ἀναπαραστήσῃ πως τὸ θαῦμα, ὅπερ ἐτέλει πέραν ἐκεῖ εἰς τὸ ἄκρον τοῦρανοῦ ὁ μάγος αὐτὸς τῆς δημιουργίας, ὁ Ἥλιος.

Ἄν ἡ ἰδέα δὲν ἦτο ὑπὲρ τὸ δέον τολμηρὰ θὰ ἐτόλμων νὰ εἶπω :

Τὴν ὥρ' αὐτὴ τὴν ὑστερνή, ποῦ χάνεται 'ς τὴ δύσι
 Ὁ ἥλιος ὁ χρυσοφώτος, θαρρεῖς, πρὶν ξεψυχήσῃ,
 Μ' ἀγάπη καὶ μ' ἐπιθυμίᾳ ξαναθυμᾶται πάλι.
 Ὅλας τῆς γῆς ταῖς ἐμπορφιαῖς καὶ τὰ περίρσιμα κάλλη.
 Καὶ μέσ' 'ς τὸ ψυχομάχημα, 'ς τὴν ὥρα τοῦ θανάτου,
 Ἐκεῖ 'ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανὸν περνοῦν ἀπὸ 'μπροστά του
 Τῆς θάλασσης τὰ κύματα, τοῦ κάμπου τὰ λουλούδια,
 Καὶ τὰ πευλιὰ ποῦ κελαδοῦν χαρούμενα τραγοῦδια
 Καὶ κάθε τι ποῦ φώτισε 'ς τὴ γῆ μας, ἕνα, ἕνα,
 Ἄπ' ταῖς χρυσαῖς ἀκτίνες του 'ς τὰ σύννεφα γραμμένα.

Πρὸ τοῦ ἐκπληκτικοῦ ἐκείνου θεάματος ἡ γῆ ἰθαμβοῦτο, ἡ πλάσις ὅλη διεπέλει ἐν ἀγαλαματώ-

δει στάσει. Τὰ βουνὰ οἶονεῖ ἐκκλινον τὰς φαλακρὰς κορυφὰς περιβεβλημένας ὑπὸ ἱριδοχρῶν ἀναθυμιάσεων, οἱ ἀγροὶ ἠπλοῦντο ἄλαλοι, ὠχροί, καὶ ὁ ἀπὸ νότου ἄνεμος ἡρέμα ἐκπνεύσας κατέλιπεν ἐν σταθερᾷ ἀκινήσει τὰς χλωροπρασίνους πεύκας καὶ τὰς πλατυφύλλους ἀμπέλους. Τὰ πτηνὰ τῆς ἡμέρας ἀπειληθέντα ὑπὸ βροχῆς ἐκρύβησαν προῶρως ἐν ταῖς φωλεαῖς αὐτῶν καὶ τὰ νυκτοβία πτηνὰ θαμβούμενα ὑπὸ τῶν τελευταίων φώτων τῆς ἡμέρας δὲν ἐτόλμων ἔτι νὰ προβάλωσιν εἰς θήραν τροφῆς. Φωνὴ ἀνθρωπίνῃ, κραυγὴ ζώου δὲν ἠκούοντο. Καὶ ὡς ἂν ἡ παγκόσμιος ἐκείνη γαλήνη ἐπεβλήθη καὶ ἐφ' ἡμᾶς, ἐσιγήσαμεν ὁρμεμφύτως καὶ παρέστημεν ἄφωνοι μάρτυρες τοῦ μυστηρίου. Ἐπὶ δὲ τῶν μορφῶν ἡμῶν ἐπεχύθη μελαγχολία τις, ὡσεὶ συνεπενθούμεν μετὰ τῆς λοιπῆς φύσεως ἐπὶ τῇ ἐκπνοῇ τοῦ ἀληθοῦς βασιλείως αὐτῆς. . .

Ἄγνοῶ τί συμβαίνει ἐν ταῖς ψυχαῖς ἄλλων· τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὁμολογῶ ὅτι ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας καὶ νῦν ἔτι, οὐδ' ἐν ὥρᾳ σκοτεινῆς καὶ θεελλώδους νυκτὸς καταλαμβάνομαι ὑπὸ τὸς ἀθυμίας, τόσοσ παραδόξου φόβου ἐνίοτε, ὅσον κατὰ τὴν ὥραν τοῦ λυκόφωτος. Καὶ ὡσάκις ἀσθενῶν διῆλθον ἐν οἴκῳ κεκλεισμένοις τοιαύτας ὥρας, καθ' ὅσον ἐθεώρουν περὶ ἐμὲ πυκνουμένην τὴν σκιὰν τοῦ δωματίου καὶ τὰ σκευὴ ἐξαφανιζόμενα ἐν αὐτῇ καὶ τὰς εἰκόνας μαύρας, ὡς τόσας ὅπας σκοτεινὰς ἐπὶ τῶν τοίχων, ῥίγημά τι μὲ κατελάμβανεν ὡς ἐπαφὴ θανάτου καὶ ἀνεζήτητον προῶρως φῶς, φῶς, ἵνα συντάμω τὴν ἀμφίβολον, τὴν μυστηριώδη ταύτην φάσιν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ζωῆς.

Ἄλλ' ἡ μαγεία αἴφνης ἐλύθη. . . Πένθιμος πυκνοτάτη σκέπη ἐκάλυψε τὴν ῥοδαλὴν τοῦ ἡλίου μορφήν κατὰ τὴν ὑστάτην ἐκπνοὴν καὶ βαρὺ τὸ πένθος ἠπλώθη ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ὄλου. Καὶ ἀποχρώσεις καὶ λάμψεις καὶ σκιαὶ ἐσβέσθησαν ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἀπέμειναν διεσπαρμένα τὰ σύννεφα ὡς ἀσυνάρτητα σκιαγραφήματα νηπιακῆς χειρὸς.

Καὶ ὁ νυκτοκόραξ ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς ὀπῆς του καὶ ἡ νυκτερίς ἀνεκίνησε τρίζουσα τὰ μεμβρανώδη περὶγυὰ τῆς καὶ ὁ γκιωνῆς ἐκραξε γοερῶς ἀπὸ τῆς λεύκης καὶ τῶν ποιμνίων οἱ κωδωνίσκοι ἐκωδώνισαν ἀπὸ τῶν ἀγρῶν καὶ, ὡς ἂν ἡ τελευταία τοῦ ἡλίου ἐκπνοὴ ἐπεχύθη ὡς φύσημα ἀνέμου ἐπὶ τὴν γῆν, χλιαρόν τι ρεῦμα ἀνεκίνησεν αἴφνης καὶ κλάδους καὶ φύλλα. Ἐκείνη τοῦ ἀνέμου ἡ πνοὴ ἐφύσησε πρὸς ἡμᾶς ἦχον ὑψίστης μελωδίας. Οὐδὲ ἔσμα πτηνοῦ, οὐδὲ κελάρυσμα πηγῆς, οὐδὲ θρῆνος παρθένου, οὐδὲ βαυκαλίμα μητρὸς ὁ ἦχος ἐκείνος, οὐδὲν τούτων ἦτο καὶ ταῦτα πάντα περιεῖχεν ἐν ἑαυτῷ.

Ἦρχιζεν ἀπὸ βαθέος, ὑποπρέμοντος, κρυφοῦ τινος παραπόνου, ὡς πρώτου δειλοῦ αἰσθήματος

ἀγάπης. Βαθμηδὸν ἐνετείνεται, ἀνυψοῦτο καὶ ἐξεδηλοῦτο ἐν ποικιλοφθίᾳ λεπτοτάτων φθόγγων. Ἐπηκολούθει τραχεῖά τις φράσις ὀργῆς, παρατεταμένος γογγυσμός, ἀληθῆς γογγυσμός πόνου, καὶ ἔπειτα στροφαὶ θρηνώδους ἐλεγείου μονότονου, ἀλλ' ἐν τῇ μονοτονίᾳ των τόσο μᾶλλον περιπαθεῖς. Κατ' ἐπανάληψιν ἐλέγετο τὸ αὐτὸ καὶ πάντοτε τὸ αὐτό, ὅπως ὑπὸ τῶν ἐχόντων σταθεράν τινα αἰτίαν λύπης. Ποτὲ Ἥλιος θνήσκων δὲν ἐθρηνήθη ὑπὸ θλιβερωτέρου ἐλεγείου, ποτὲ Νύξ προβάλλουσα δὲν ὑμνήθη ὑπὸ περιπαθεστέρως φθῆς!

— Εἶνε ἡ φλογέρα τοῦ Μῆτρου, εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης.

— Μὰ εἶνε ἀληθινὰ ἔξοχος, προσέθηκεν ὁ ἔτερος τῶν φίλων μου, πολλαῖς φοραῖς ἤκουσα φλογέραν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν μ' ἔκαμε τόσην ἐντύπωσιν· τί λέγεις σὺ ποῦ χάσκεις αὐτοῦ; Κ' ἔσεισε τὸν ὤμόν μου.

— Ἴσα ἴσα ἡ ἀφαίρεσίς μου αὐτῇ ἀποδεικνύει καλλίτερον ἀπὸ λόγια πῶς μ' ἐμάγευσεν ἡ φλογέρα τοῦ Μῆτρου. Εἶνε κανεῖς ἀπὸ τοὺς ποιμένας; στραφεῖς ἠρώτησα τὴν οἰκοδεσποῖναν.

— Ναί, βόσκει τὰ πρόβατά μας πρὸ τριῶν ἐτῶν.

— Καὶ θὰ εἶνε νέος βέβαια...

— Ἔως εἴκοσι, εἰκοσιδύο ἐτῶν μόλις.

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει βέβαια μέσα του τὸν σπῆρον μεγάλου μουσικοῦ, εἶπεν ὁ τρίτος σύντροφός μου, νέος ἰατρός· δὲν ἤξεύρω τί, ὁ τόπος ἴσως, ἡ ὥρα αὐτῇ, ἡ μοναδικὴ βραδεία τοῦ φθινοπώρου συντελοῦσιν ὥστε νὰ ἐνδυναμώσωσι τὴν ἐπίδρασιν, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι καὶ αὐτῇ ἡ τεχνικωτέρα μουσικὴ δὲν μ' ἔκαμε νὰ αἰσθανθῶ ἄλλοτε ὅτι τὴν στιγμὴν αὐτὴν αἰσθάνομαι.

Ἡ φλογέρα εἰσήγησεν.

— Ἄν εἶχομεν κανένα νὰ τοῦ παρεγγείλωμεν νὰ ἐξακολουθήσῃ, εἶπα πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην.

— Χαμένος κόπος, φίλε μου· ὁ Μῆτρος ὡς καλλιτέχνης ἐκ φύσεως ἔχει καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν συναδέλφων του, δὲν παίζει φλογέραν παρὰ μόνον ὅταν αὐτὸς θέλῃ, ὅταν ἔχῃ ἐμπνευσιν...

— Καὶ αὐτὸ συμβαίνει, προσέθηκεν ἡ μέχρι τοῦδε ἄλαλος ἀδελφὴ τῆς οἰκοδεσποῖνης, αὐτὸ συμβαίνει εἰς ὠρισμένην ὥραν, ἅμα δύση ὁ Ἥλιος.

— Θὰ μοῦ εἰπῆτε ἴσως ὅτι ζητῶ διὰ τῆς φαντασίας νὰ πλάσω ὕλην μυθιστορήματος, ἀλλὰ ἐν τούτοις θὰ σὰς ὁμολογήσω κάτι καὶ γελάσετε. Ἔχω τὴν ἰδέαν ὅτι ὄχι ἀπλῆ φιλομουσία ἐμπνέει εἰς τὸ ἀμαθῆ αὐτὸν ποιμένα τὴν ὄρεξιν νὰ παίξῃ μὲ τόσον αἰσθημα φλογέραν, ἀλλὰ κάτι ἄλλο δυνατώτερον, ἀκαταμάχητον. Οἱ φθέγγοι του εἶνε σαφῆς καὶ εὐγλωττος ἔκφρασις ἀληθινοῦ πόνου.

Οἱ ἄλλοι ἐγάλασαν ἐκτὸς τῶν δύο γυναικῶν.

— Μῆπως νομίζεις ὅτι καὶ εἰς τὰ βουνὰ συμβαίνει ὅ,τι εἰς τὰς πόλεις; εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ ὅτι ὅπως ἐκεῖ γίνεσθε ποιηταὶ ἀπὸ ἀγάπην πρὸς δύο ὠραῖα μάτια καὶ εἰς τὸ βουνὸν ὁ ποιμὴν γίνεται μουσικὸς ἐξ ἔρωτος; Δὲν βαρύνεσαι; Ἐδῶ αὐτὸς ὀρμεμφύτως παίζει χωρὶς νὰ ἐνοῶ, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται ὅ,τι παίζει περισσότερο ἀπὸ τὸν ζύλον τῆς φλογέρας του.

— Ἀπὸ τὸ σίδηρον, θέλεις νὰ εἰπῆς, ὑπέλαβε πάλιν ἡ παρακαθημένη κόρη.

Ἐξεπλάγημεν.

— Ἀπὸ τὸ σίδηρον; πῶς; ἡ φλογέρας εἶνε ζύλινας;

— Ἦ ἀπὸ πόδι ὀρνέου κάποτε, προσέθηκεν ὁ ἰατρός.

— Ἡ φλογέρα τοῦ Μῆτρου λοιπὸν διαφέρει εἶνε ἀπὸ κανὴν παλαιοῦ ὄπλου.

— Μὰ πῶς τὸ ἔμαθες σὺ αὐτό, ἐνῶ ἐγὼ δὲν το ἤξευρα; ἠρώτησεν ὁ γαμβρός της.

— Ἄν δὲν βαρύνεσθε θὰ σὰς εἰπῶ ἀπαράλλακτα ὅπως μοῦ εἶπε τὴν ἱστορίαν ἡ γρηὰ Τασσώ, ἡ μητέρα τοῦ ἐπιστάτου.

— Ἀκοῦτε ἐκεῖ; ἀνεφώνησα μετ' ἀληθοῦς ἐνδιαφέροντος κ' ἐπλησίασα τὸ κάθισμά μου.

— Μίαν ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας ποῦ εἶχεν ἔλθῃ ὁ Μῆτρος εἰς τὸ χωριὸ ἐδῶ ἔτυχε νὰ περάσῃ ἓνας πραμματευτής. Ὁ πραμματευτής αὐτὸς ἐκτὸς ἄλλων διαφορῶν εἶχε καὶ μίαν δωδεκάδα φλογέρας ζύλινας. Ὁ Μῆτρος ἐπλησίασε κ' ἐπῆρε μίαν εἰς τὰ χέρια του· τὴν ἐκύτταξε καὶ τὴν ἄφησε πάλι. «Τί τὴν παράτησες; δὲν σ' ἄρσσει;» ἔρωτᾷ ὁ πραμματευτής. «Δὲν κάνει γιὰ μένα, δὲν εἶνε δυνατὴ.» Ὁ πραμματευτής προσεβλήθη: «Τί θές νὰ πῆς;» τοῦ λέει. «Θέλω νὰ πῶ πῶς ἅμα μιὰ φορὰ παίζω θὰ σκάσῃ ἡ φλογέρα.» Ὁ πραμματευτής ἐγάλασε: «Δοκίμασε!» λέει. «Μὰ νὰ μὴ ζητᾷς πληρωμὴ;» ἀποκρίνεται ὁ Μῆτρος. «Ὅχι, ὄχι, ὅσαις φλογέρας σκάσῃς μὲ τὴ φωνή σου, χάρισμά σου!» Τότε λοιπὸν ὁ Μῆτρος παίρνει τὴν πρώτη φλογέρα. Γύρω μαζεύθηκε ὅλο τὸ χωριό, εὐθύς ἅμ' ἄκουσαν τὴν πρώτη φωνή, γιατί δὲν ἦτον φλογέρας φωνή, καθὼς λέει ἡ γρηὰ Τασσώ, ἦταν ἀηδονιοῦ λάλημα. Μὰ δὲν εἶχε βγάλη εἴκοσι τριάντα φωναὶς καίς τὸ πρῶτο γογγυτὸ ἡ φλογέρα ἐρράγιεν ἀπὸ πάνω ἕως κάτω. Ὁ πραμματευτής κ' οἱ ἄλλοι ἐθαύμασαν· πρώτην φορὰν εἶδαν τέτοιο πρᾶγμα. Ὁ Μῆτρος παίρνει δεύτερη φλογέρα, τὸ ἴδιο, τρίτη, τὸ ἴδιο, φθάνει ἕως ταῖς ἐπτά. Τότε λέγει τοῦ πραμματευτοῦ: «Εἶδες πῶς σοῦ εἶπα τὴν ἀλήθειαν· τοῦ κάκου σὲ ζημιώνω. Φθάνει πλεῖα. Γιὰ τὸν δικό μου τὸν πόνο, γιὰ τὴ φωτιὰ ποῦ βγάζουν τὰ στήθια μου χρειάζεται ὅ,τι καὶ γιὰ τὴ φωτιὰ τοῦ μαπαρουτιοῦ· μόνον τὸ σίδερο τὴ βαστάει!» Κ' ἔβγαλε τότε

ἀπὸ τὴν μέσσην του μιὰ φλογέρα σιδερένια ἀπὸ παλαιὰν κἀννην τουφεκιοῦ. Ἐκεῖ ἄρχισε πλέον νὰ παίζη χωρὶς φόβον ὅτι θὰ βραχισθῆ. Ποτέ, λέγει ἡ γοργά, δὲν ἀκούσθηκε τέτοιο πρᾶγμα ἔς τὸ χωριό. Ἄκουες καὶ σοῦ ἤρχετο ὄρεξις ν' ἀναστενάξῃς, νὰ κλάψῃς. Μὰ ἀπὸ τότε δὲν ἐξανάπαιζε ποτέ πλεῖα ὁ Μῆτρος ἔμπροστὰ ἔς τὸν κόσμον· κ' ἔγινεν ἄγριος χωρὶς αἰτία. Παίζει φλογέρα μόνον ἔς τὴν ἔρημιὰ τὸ βράδυ πρὶν νυκτώσῃ καὶ σωμαίνει ἅμα ἰδῆ ἄνθρωπον. Πάντα γυρίζει μὲ τὰ πρόβατα καὶ πολὺ σπάνια ἔρχεται ἔς τὸ χωριὸ μόνον γιὰ νὰ πάρῃ ψωμί.

Ἡ κόρη διηγήθη τὰ περὶ τοῦ βοσκοῦ μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ ἐν τῷ τόνῳ τῆς φωνῆς τῆς ὑπελάνθανε ζωηρὸν ἐνδιαφέρον. Ὅταν ἐτελειώσῃ δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῶ πάλιν :

— Γελάσετε πάλιν ἂν θέλετε, ἀλλ' ἐγὼ στοιχηματίζω ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ μάλιστα, ὅτι ἡ καρδιά τοῦ ποιμένου αὐτοῦ κρύπτει κἄτι μέσα τῆς, κἄτι εὐγενές ἄλλα καὶ σπαρακτικόν, ἀπεγνωσμένην ἀγάπην ἴσως. Δὲν ἔξεύρετε τίποτε ἄλλο περὶ αὐτοῦ; Ποῦ ἦτον πρὶν ἔλθῃ ἐδῶ;

— Δὲν εἶχαμεν ποτέ τὴν ἀδιακρίσιαν νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν πολλὰ, μοὶ εἶπε γελῶν ὁ οἰκοδεσπότης, ἡμεῖς δὲν ἐξομολογοῦμεν τοὺς ἀνθρώπους διὰ νὰ γράφωμεν βιβλία.

Ἡ οἰκοδέσποινα διέκοψε τὴν συνομιλίαν διὰ τοῦ χαρμωσοῦ ἀγγέλιματος ὅτι ἡ τράπεζα εἶν' ἐτοίμη. Ἠγέρθημεν πάντες ἵνα εἰσελθῶμεν εἰς τὸ παρακείμενον ἐστιατόριον, ἀλλ' ἐνῶ ἐλάμβανον θέσιν εἰς τὴν τράπεζαν πλησίον τῆς γυναικαδέλφης τοῦ φίλου μου ἠρώτησ' αὐτὴν σιγαλά :

— Καὶ οὔτε σεῖς, ποῦ ἔξεύρετε τὰς ἱστορίας τοῦ χωριοῦ, δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε τίποτε ἄλλο περὶ τοῦ Μῆτρο; :

— Ὅχι!

Ἄλλ' αὐτὸ τὸ ὄχι, τὸ εἶπε μὲ τὸσον ἀλλόκοτον τρόπον, ὥστε ἐνόησα ὅτι κἄτι ἐγνώριζε, τὸ ὅποιον δὲν ἤθελε νὰ φανερώσῃ.

Τὸ γεῦμα ἦτο ὀρεκτικόν καὶ ζωηρότατον· παρετάθη ὑπὲρ τὴν ὥραν κ' ἐτρώγομεν ἤδη τὰ ἐξαίρετα ὀπωρικὰ τοῦ κτήματος, ὅτε διπλοῦς πυροβολισμὸς οὐχὶ πολὺ μακρόθεν ἀκουσθεὶς ἔκαμε πάντας ν' ἀνασκιρτήσωσι.

— Μὴν ἀνησυχῆτε, εἶπεν ἠρέμα ὁ οἰκοδεσπότης φέρων εἰς τὰ χεῖλη βγάγα σταφυλῆς, κἄποιος θὰ εἶχε φυλάξῃ διὰ λαγὸν ἢ ἄλεπούν.

Μετὰ τὴν ἐξήγησιν ταύτην ἡ διακοπιεῖσα συνδιάλεξις ἐπανελήθη θερμότερα καὶ ὁ λόγος ἦτο περὶ χειμερινῶν διασκεδάσεων ἐν Ἀθήναις. Ἄλλ' ἐξαφνα γοργὰ βήματα ἀκούονται εἰς τὴν κλίμακα καὶ ἀπὸ τὴν ἀνοιχὴν θύραν τοῦ ἐστιατορίου προβάλλει ἡ κεφαλὴ τοῦ φουστανελλοφόρου ἐπιστάτου ἐντρομος.

— Ἀφέντη, καὶ διεκόπτετο ὑπὸ ἄσθματος καὶ

τρόμου, ἀφέντη, φονικὸ ἐγίνηκε... Μᾶς σκότωσαν τὸν τσοπάνο... :

— Τι; ἐκραξεν ἐκεῖνος βιαίως ἀνεγερθεὶς ἀπὸ τῆς θέσεώς του, τὸν Μῆτρο; Ποῦ; ποίους; καὶ ἔσπευσε πρὸς τὴν κλίμακα, κρατῶν ἐτι τὸ χειρόμακτρον εἰς χεῖρας.

Αἱ γυναῖκες ὠχρίασαν, σχεδὸν ἐλιποθύμησαν, καὶ ὁ νέος ἰατρὸς ἔτεινε πρὸς αὐτὰς ποτήριον ὕδατος καὶ προσήλωσεν ἀνήσυχος τὸ βλέμμα. Ἄλλ' εὐθύς συλλογισθεὶς ὅτι ἀλλαγῆ ἴσως ὑπῆρχε πλεῖον ἀνάγκη αὐτοῦ, εἶπε πρὸς ἡμᾶς νὰ μείνωμεν κ' ἐκεῖνος ἠκολούθησε τὸν ἀπελθόντα οἰκοδεσπότην μετὰ τοῦ ἐπιστάτου. Εἶν' εὐνόητος ἡ ἀγωνία ἐν ἣ διετελοῦμεν πάντες ἀνήμενοντες τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀπελθόντων εἰς τὸν τόπον τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἡ φρίκη, ἣτις κατεῖχεν ἡμᾶς ἐπὶ τῇ γειτονίᾳ τοῦ θανάτου. Μετ' ὀλίγον ὁ ἰατρὸς ἐπανῆλθε μόνος κατηφῆς. Εἰς τᾶφωνα ἐρωτήματα μας ἀπήνησε χαμηλοφώνως :

— Τίποτε, καμμία ἐλπίς· ἡ μία σφαῖρα ἐπέρασε τὴν καρδίαν καὶ ἡ ἄλλη τὸν δεξιὸν πνεύμονα.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον συγκεχυμένος καὶ πλήρης ὀργῆς. Ἔπρεπε νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τόσα πράγματα σχετικὰ, νὰ μνηύσῃ εἰς τὸν σταθμὸν τῆς χωροφυλακῆς, νὰ στείλῃ εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, νὰ ἐτοιμάσῃ πρὸς ταφὴν τὸ πτώμα τοῦ ἀτυχοῦς. Μόλις ὅταν ἐτελειώσῃ τὰ πρῶτα ἐπείγοντα ἦλθε κ' ἐστάθη ὀλίγον πλησίον ἡμῶν.

— Καὶ περὶ τῶν φονέων δὲν ὑπάρχει ὑπόνοια; ἠρώτησα.

— Δὲν ἔξεύρω ποῖοι ἦσαν, ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐπῆγαν νὰ κλέψουν πρόβατα... :

Αἱ γυναῖκες εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς καὶ ὁ ἰατρὸς ἠναγκάσθη νὰ τὰς νοσοκομήσῃ ὅλην τὴν νύκτα. Εἴχομεν ἔλθῃ χάριν διασκεδάσεως καὶ ἐξ ἀπιστεύτου, ἐκ μοιραίας συμπτώσεως εὐρέθημεν μάρτυρες δράματος, διότι ὁ αἰφνίδιος φόνος τοῦ Μῆτρο, μεθ' ὅσον ἐνδιαφέρον εἶχομεν λάβῃ πρὸ μιᾶς στιγμῆς περὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐγένετο ἠτότι δραματικώτατον δι' ἡμᾶς.

Μετὰ τινα ὥραν ὁ οἰκοδεσπότης ἐξῆλθε πάλιν καὶ μ' ἔνευσε νὰ τὸν ἀκολουθήσω :

— Πηγαίνομεν νὰ ἴδωμεν τὸ πτώμα, μοὶ εἶπε σιγαλά, δὲν εἶπα τίποτε ἔμπρὸς εἰς τὰς γυναῖκας διὰ νὰ μὴν ταραχθῶν.

Κατήλθομεν εἰς ἀνώμαλον δρομίσκον· ὁ ἀγροφύλαξ προηγεῖτο κρατῶν φανόν. Τὸν νεκρὸν εἶχον μετακομίσει ἐντὸς κενῆς ἀχυραποθήκης καὶ εἶχον ἀποθέσει κατὰ γῆς. Ἡ κεφαλὴ ἀνυψοῦτο μικρὸν διὰ δεματίου ἀχύρων κ' ἐκλινε πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον, αἱ χεῖρες ἦσαν ἐσταυρωμέναι ἀκανονίστως οἱ πόδες διεστῶτες ὀλίγον. Τρία μικρὰ κίτρινα κηρία κατὰ γῆς ἐφώτιζον τὴν χαμηλὴν ἀποθήκην,

ἥτις ἀπέπνεε δριμύειαν ὄσμην ἰχθύου. Ἡμορφὴ τοῦ νεκροῦ ἠλιοκαῆς, ἀμύστακος, ζωηρὰ καὶ ἐκφραστικὴ, ἐτήρει καὶ ἐν τῇ νεκρικῇ ταύτῃ ἀκινήσει ἀρρενωπὴν τινα εὐμορφίαν· τὸ στόμα συνεπτύσσετο εἰς μειδιάμα ὡς ν' ἀπεδέχθη μειδιῶν τὸν θάνατον, καὶ ὑπὸ τὰ κλειστὰ μεγάλα βλέφαρα ἐμάντευε τις ὅτι πρὸ μικροῦ ἔλαμπον μαῦροι ὀφθαλμοὶ πλήρεις ζωῆς. Περί τὸν νεκρὸν ἐκάθηντο κατὰ γῆς δύο τρεῖς χωρικοὶ ἀγρυπνοῦντες, οἵτινες ἠγέρθησαν ἐπὶ τῇ προσεγγίσει ἡμῶν. Καὶ τὸ συγκινητικώτατον· ἐξω τῆς θύρας ὁ μαῦρος ποιμενικὸς κύων, ὁ ἀχώριστος τοῦ Μήτρου σύντροφος Νεῦρος, ἴστατο ἀνεμένων πότε θὰ ἐξέλθῃ ὁ προσφιλὴς κύριός του...

Κ' ἐνῶ ἐγὼ μετὰ συγκινήσεως, δακρύων, προσέβλεπον τὴν συμπαθῆ μορφήν τοῦ ἀτυχοῦς νεκροῦ, ὅστις δὲν εἶχεν οὔτε μητέρα, οὔτε ἀδελφὴν, οὔτε μνηστήν, ἵνα τὸν κλαύσωσιν, ἀλλ' ἐφυλασσετο ἐκεῖ ὑπὸ ξένων ἀνθρώπων ἐν ξένῳ οἴκῳ, ὁ σύντροφός μου κύψας ἤρουνά τὸ σελάχιον αὐτοῦ, εὐρὼν δ' ἐκεῖ ἀνέσυρε τεμάχιον σιδηροῦ σωλῆνος, τὴν περίφημον φλογέραν τοῦ ποιμένος.

—Θὰ τὴν φυλαξῶ, μοὶ εἶπε διὰ τρεμούσης φωνῆς, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ νέου. Τὸ σιδηρον αὐτὸ, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἔκαμε ν' ἀναδίδῃ τόσῳ γλυκεῖς φθόγγους, τώρα πλεόν μένει χωρὶς ἀξίαν, χωρὶς ζωὴν, ὅπως τὸ πτώμα του τὸ ἄψυχον.

Καὶ στραφεὶς ἐξῆλθε ταχέως διὰ τῆς χαμηλῆς θύρας...

Δὲν ἐκοιμήθημεν ποσῶς τὴν νύκτα ἐκείνην. Μετ' ὀλίγον ἦλθον χωροφύλακες, πρὶν δ' ἐξημερῶση ὁ εἰρηνοδίκης. Τὸν νεκρὸν ἐθαψαν παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου, ἄνευ πομπῆς. Ἡ οἰκοδίσποινα μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ἐπέμεναν νὰ παρακολουθήσωσι τὴν κηδεῖαν, καὶ οἱ μαργαρίται τῶν δακρύων τῶν ἦσαν οἱ μόνον, οἵτινες ὕγραναν τοῦ τάφου του τὸ χῶμα. Ἐμείναμεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα ἔν' ἀναπαυθῶμεν, διότι ἤμεθα κατὰκοποι ἐκ τῆς ἀϋπνίας, τὴν δ' ἐπομένην πρωτὴν ἐκάμαμεν τῇ ἐπιμόνῳ ἀπαιτήσῃ τοῦ οἰκοδεσπότη τοῦ ἀναβληθεῖσαν ἐκδρομὴν τοῦ βουνοῦ. Ἀλλ' ἡ εὐθυμία μας εἶχεν ἐκλείψῃ καὶ δὲν ἐβλέπομεν τὴν ὥραν νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸν τόπον αὐτόν. Καὶ ἡ νεαρὰ δὲ σύζυγος τοῦ οἰκοδεσπότη καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς εἶχον σαφῶς δηλώσῃ ὅτι δὲν ἐνόουν νὰ παραμείνωσιν ἐπὶ πλεόν ἐκεῖ κατὰληφθεῖσαι ὑπὸ τρόμου. Τὴν ἐσπέραν λοιπὸν κατήλθομεν πάντες εἰς τὴν πόλιν.

Τὴν ὑστάτην στιγμήν καθ' ἣν ἡ νεωτέρα τῶν συνοδοιπόρων μας κατήρχετο τοῦ ἵππου κ' ἐπλησίασα ἵνα τὴν βοηθήσω μοὶ ἐπιθύρισε:

— Εἴχετε εἰπῆ προχθὲς ὅτι στοιχηματίζετε πῶς ὁ Μήτρος εἶχε μέσα του κάποιον ἔρωτα κρυφόν, ἀπονενομημένον, παράλογον, ἀδύνατον...

— Καὶ λοιπὸν;

— Εἴχετε δίκαιον.

— Μπᾶ! καὶ ποῖαν ἀγαποῦσε;

— Δὲν μαντεύετε; Κ' ἔφυγε ταχεῖα.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνεχώρησα ἐκ τῆς νήσου καὶ δὲν ἐπανεῖδον αὐτὴν πλεόν. Μετὰ τινὰς δ' ἡμέρας ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ἐπαύλευς μοὶ ἔγραψεν ὅτι οἱ φονεῖς τοῦ Μήτρου συνελήφθησαν καὶ ἦσαν δύο Γύφτοι ζωοκλέπται.

Ἐτη παρήλθον ἕκτοτε καὶ ὅμως ἡ ἀνάμνησις τοῦ δραματικοῦ ἐκείνου ἐπεισοδίου μένει ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ μνήμῃ μου. Καὶ νῦν δ' ἔτι, ὡσάκις ὀδοιπορῶν ἀνά τοῦ, ἀγροῦς καὶ τὰ δάση ἐν φθινοπωρινῇ ἐσπέρᾳ, ἀκούω ἤχους ποιμενικῆς φλογέρας, μελαγχολῶ καὶ στεναῶ, ἀναπολῶν τὴν θαυμασίαν ἐκείνην τοῦ ἀτυχοῦς βοσκῆ μελωδίαν, ἥτις ἦτο καὶ ὁ πρὸς τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ζωὴν ἀποχαιρετισμὸς αὐτοῦ, ἀληθὲς κύκνειον ἄσμα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΙΧΩΝ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ

Ὁ ἄγγλος ἰατρός Ἐρασμος Βίλσον ἐνασχοληθεὶς τελευταῖον περὶ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου ἔκαμε τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις: Ἡ διάμετρος ἐκάστης τριχῆς ἀποτελεῖ τὸ τετρακοσιοστόν μέρος ἐνὸς δακτύλου καὶ ἐπομένως 400 τρίχες τιθέμεναι παρ' ἀλλήλας θὰ καλύψωσι χώρον ἐνὸς δακτύλου. Ὁ ἀνὴρ συνήθως θεωρεῖται συμπαγέστερος ὡς πρὸς τὸ σῶμα καὶ ἥττον τῆς γυναικὸς λεπτοφυῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν τριχῶν. Αἱ τρίχες τῶν ἀνδρῶν, καίπερ κοπτόμεναι συνεχῶς εἶνε λεπτοφυέστεραι τῶν τῶν γυναικῶν. Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε καὶ πῶς τὸ χρῶμα ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ πάχους τῶν τριχῶν. Ξανθαὶ καὶ καννάβιναι τρίχες εἶνε λεπτόταται, αἱ δὲ ἐρυθραὶ καὶ βαθύορφοι κατέχουσι τὴν μέσην βαθμίδαν. Παρὰ πολλῶν μέχρι τοῦδε ἐπεχειρήθη νὰ γνωσθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν τριχῶν. Ὁ Ἐρασμος Βίλσον ἐμέτρησεν 120,000. Καὶ ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τριχῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ χρώματος. Εἰς τετραγωνικὸς δάκτυλος τοῦ δέρματος τῆς κεφαλῆς φέρεται συνήθως 728 κανναβίνας ἢ 638 ἀνοικτῶς ὀρφνάς ἢ 685 μελαίνας τὸ χρῶμα τρίχας. Οὕτω αἱ ξανθαὶ ὑπερτερῶσι τὰς μελαγχροίνας κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ λεπτοφυῆς τῶν τριχῶν. Ἐὰν δὲ ὑπολογίσωμεν τὸ μήκος ἐκάστης τριχῆς ξανθῆς τις κυρία ἔχουσα ἄφθονον μακρὰν κόμην κτενίζει καθ' ἐκάστην τρίχα μῆκος 140,000 ποδῶν. Ἐν τούτοις ἡ στατιστικὴ καταδεικνύει ὅτι μελαγχροίναὶ ὑπανδρεύονται κατὰ τὸ ἐν τρίτον πλείονες τῶν ξανθῶν. Ἐξ 100 με-